

Цей переклад підготовлений Радою Європи в межах Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки та фінансований за рахунок коштів на рівні Плану дій, наданих Естонією, Ірландією, Латвією, Литвою, Ліхтенштейном, Люксембургом, Нідерландами, Норвегією, Польщею, Румунією, Туреччиною, Угорщиною, Фінляндією, Чеською Республікою, Швейцарією, Швецією та Канадою.

This translation is produced by the Council of Europe within the framework of the Council of Europe Action Plan for Ukraine 2018-2021 and funded with Action Plan-level funds provided by the Czech Republic, Estonia, Finland, Hungary, Ireland, Latvia, Liechtenstein, Lithuania, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Poland, Romania, Sweden, Switzerland, Turkey and Canada.

Собзари проти Румунії - 48254/99

Рішення від 26.7.2007 [Секція III]

Стаття 14

Дискримінація

Неспроможність працівників правоохоронних органів розслідувати можливе існування расистського мотиву, що спричинив жорстоке поводження, якого зазнав ром у відділку поліції, в сукупності з поведінкою цих правоохоронців під час розслідування: *порушення*

Стаття 3

Поводження, що принижує гідність

Нелюдське поводження

Поводження з підозрюваним ромом під час утримання його під вартою, і відсутність належного розслідування його скарг: *порушення*

Факти: Заявник стверджує, що ввечері 4 липня 1997 року він прийшов до квартири, де жив зі своєю подругою, Стелуцею М., але двері були замкнені на ключ. Побояючись, що вона могла скоїти спробу самогубства, яку вона вже робила в минулому, заявник вибив двері квартири в присутності сусідки, Ріти Г., але у квартирі нікого не було. Виходячи, він зустрів зятя Стелуци, Крінела М., у супроводі трьох чоловіків, озброєних ножами, які намагалися напасти на нього. Трохи згодом Крінел М. подав скаргу на заявника, який ніби-то спробував увірватися до квартири. Ріта Г. заявила, що пан Кобзару зламав двері квартири в її присутності. Він стверджує, що між 20 і 21 годинами пішов до відділення поліції міста Мангалія у супроводі своєї двоюрідної сестри Венуши Л. і повідомив черговому співробітнику поліції, що певні особи намагалися його побити, коли він виходив зі своєї квартири. Близько 22:00 двоє поліцейських, які повернулися з розслідування на місці у квартирі Стелуци, побили його кулаками і ногами, а також дерев'яною палицею. Четверо поліцейських у цивільному одязі спостерігали за насильством, але не втручались. Потім його примусили підписати заяву, що його побили Крінел М. та інші особи. Пізніше того ж вечора заявник був прийнятий до відділення невідкладної допомоги, і у нього була діагностована черепно-мозкова травма.

8 липня 1997 року судово-медичний експерт зробив висновок, що тілесні ушкодження були завдані ударами «болючими і твердими предметами». Того ж дня заявник подав скаргу проти трьох поліцейських. У письмових рапортах, складених через кілька днів, вони заперечували, що побили заявника. Жоден з них не згадував, що бачив будь-які синці на обличчі заявника, коли він прийшов до відділення поліції. 6 жовтня 1997 троє згаданих поліцейських навели нову версію фактів, заявивши, що 4 липня 1997 року заявник прибув до відділення поліції після того, як вони повернулися з огляду квартири, і у нього на тілі були синці.

У листопаді 1997 року військовий прокурор відмовив у порушенні кримінальної справи щодо скарг заявника на тій підставі, що факти не були підтверджені. Прокурор зазначив, що як заявник, так і його батько були відомі як "антисоціальні елементи, схильні до насильства і крадіжки", постійно конфліктували з "членами своєї етнічної групи". Він також вважав, що заяву Венуши Л. не можна брати до уваги, оскільки вона також «циганка» і, крім того, двоюрідна сестра заявника - і тому її свідчення були нещирими і суб'єктивними. Головний військовий прокурор Констанца відхилив скаргу заявника на тій підставі, що не було надано доказів того, що співробітники поліції побили заявника, "цигана 25-річного віку", "відомого тим, що створює скандали і завжди потрапляє в бійки».

Право: стаття 3 – Тяжкість синців, встановлена лікарями, які оглядали пана Кобзару, вказувала, що його поранення були достатньо серйозними, аби становити жорстоке поводження у обсязі, що підпадає під дію статті 3. Не заперечується, що заявник став жертвою насильства 4 липня 1997 року або незадовго до прибуття до поліцейського відділення, або під час перебування в поліцейському відділенні. Беручи до уваги серйозність травм, отриманих заявником, Суд вважає неможливим те, що якби заявник прибув до поліцейської дільниці з синцями на тілі, поліцейські не помітили б їх. Більше того, якби поліцейські помітили будь-які синці, вони, як правило, мали б запитали його про їх походження і або відвезти його до лікарні, або викликати лікаря.

Тільки 6 жовтня 1997 року троє поліцейських надали нову версію події, в якій заявили, що заявник прибув до поліцейського відділення після того, як 4 липня 1997 року поліцейські повернулися з розслідування на місці, і що у нього були синці на тілі на момент прибуття. Жоден з очевидців сварки між заявником і Крінелем М. не підтвердив нову версію, подану поліцією, а саме, що Крінел М. побив заявника, що сам він послідовно заперечував. Висновки прокурорів повністю ґрунтувалися на звітах, наданих у жовтні 1997 року співробітниками поліції, обвинуваченими у жорстокому поводженні, або їхніми колегами. Окрім того, прокурори не тільки беззастережно погодилися з повідомленнями цих працівників поліції, вони також, здається, проігнорували важливі заяви, наприклад, заяви Ріти Г. і Венуши Л. Розслідування, проведені державними органами, мало й інші недоліки, зокрема, відсутність допитів певних важливих свідків та певних очевидних питань, які мали бути поставлені. Нарешті, Суд відзначає низку суперечностей у матеріалах розслідування, зокрема, щодо часу прибуття заявника до відділення поліції.

Суд вважає, що Уряд не довів належним чином, що тілесні ушкодження заявника були спричинені інакше, ніж внаслідок поводження, яке було завдане йому під час перебування під контролем поліції ввечері 4 липня 1997 року, і робить висновок, що ці тілесні ушкодження були результатом нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження.

Висновок: порушення статті 3 через жорстоке поводження і неспроможність провести належне розслідування скарг заявника щодо цих зловживань (одноголосно).

Стаття 13 – Органи влади були зобов'язані провести ефективне розслідування обвинувачень проти співробітників поліції, проте, не виконали це зобов'язання. Отже, будь-які інші засоби правового захисту, які були надані заявникові, включаючи позов про відшкодування шкоди, мали обмежені шанси на успіх. Хоча цивільні суди здатні зробити незалежну оцінку факту, на практиці вага, яка надається попередній кримінальній справі, є настільки великою, що навіть найпереконливіші докази протилежного, надані позивачем, часто бувають відхилені, і такий засіб захисту виявиться лише теоретичними та примарним. За конкретних обставин справи, можливість пред'явлення позову до поліції за завдану шкоду була суто теоретичною.

Висновок: порушення (одногосно).

Стаття 14 – Чи було жорстоке поводження мотивоване расовими упередженнями? Заявник стверджує, не посилаючись на будь-які конкретні факти для обґрунтування своєї заяви, що його скарга має бути оцінена в контексті документально підтвердженої та неодноразової неспроможності румунських органів влади викоринити випадки анти-ромського насильства та забезпечити відшкодування за дискримінацію. Проте, занепокоєння, висловлене різними організаціями щодо численних повідомлень про насильство проти ромів з боку румунських правоохоронців, і неодноразові невдачі румунської влади виправити ситуацію та забезпечити відшкодування за дискримінацію, не достатні для того, аби вважати, що було встановлено, що расистські настрої відіграли роль у жорстокому поводженні із заявником.

Чи дослідили слідчі гіпотезу расистського мотиву? Численні анти-ромські інциденти, до яких після падіння комуністичного режиму в 1990 році часто були причетні представники держави, та інші задокументовані докази неодноразової невдачі органів влади запобігти випадкам такого насильства, були відомі широкому загалу, оскільки регулярно висвітлювалися засобами масової інформації. Схоже, всі ці інциденти були офіційно доведені до відома владних органів, і внаслідок цього останні запровадили різні програми, спрямовані на викоринення такого різновиду дискримінації. Безсумнівно, подібні інциденти, а також політика, ухвалена найвищими румунськими органами влади з метою боротьби проти дискримінації ромів, були відомі слідчим органам у цій справі, або мали бути відомі, і тому слід було приділити особливу увагу розслідуванню можливих расистських мотивів насильства. Проте прокурори не зробили спроби перевірити поведінку поліцейських, причетних до насильства, встановивши, наприклад, чи були вони причетні в минулому до подібних інцидентів, або чи були вони обвинувачені в прояві анти-ромських настроїв.

Чи завдали державні органи заявникові расової дискримінації? Протягом усього розслідування прокурори робили тенденційні зауваження щодо ромського походження заявника, проте Уряд не навів жодного виправдання таких висловлювань. Суд вже встановив, що подібні висловлювання, зроблені румунськими судовими органами щодо ромського походження заявника, були суто дискримінаційними. У даній справі Суд вважає, що тенденційні висловлювання прокурорів стосовно ромського походження заявника свідчать про загальне дискримінаційне ставлення влади, що підтвердило переконаність заявника у тому, що будь-який засіб правового захисту у його справі був суто примарним.

Висновок: порушення статті 14 в сукупності зі статтями 3 і 13 через неспроможність працівників правоохоронних органів розслідувати гіпотезу щодо расистського мотиву, що спричинив жорстоке поводження, завдане заявникові, в сукупності з поведінкою цих працівників протягом розслідування (одногосно).

Стаття 41 – 8 000 EUR на відшкодування моральної шкоди.

Щодо більших подробиць див. Інформаційний бюлетень № 534.